

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 296. 2994 in 2050

II. kongres krščanske delavske internationale v Ut echtu

Ni dvoma, da imamo kongresov dovolj in pre-
več, tudi mednarodnih. Tudi se ne da tajiti, da se
mnogo dragocenih energij brezplodno potriati na
raznih kongresih in konferencah. Je tudi jasno,
da je bolje eno stvar storiti kakor pa o stotih
razgovarjati in debatirati. V arhivih se le kopijo
vedno nove resolucije.

Toda če se snidejo zastopniki raznih naro-
dov, ki se po svojem mišljenju in zlasti verskem
prepričanju čutijo eno in skupno prijateljsko raz-
pravljajo in presojojo stvari, ki so njim vsem sku-
ne in vsem enako blizu, pa ima to vendarle svoj
poseben pomen.

Katoliška delavska internacionala je še tako
mlada in nikakor ne še utrjena. Bilo je šele pred
tremi leti, ko je sedanjih državnih kardinal
Pacelli otvoril prvi kongres v Kölnu z besedami:
Cerkev se dobro zaveda težkih nalog, pred katere
jo postavlja materialistični državni red s svojimi
socialnimi kvarami... Cerkev kot čuvica soci-
alne pravičnosti in ljubezni bo zahtevala obzir
na osebni karakter vsakega človeškega dela, brez
ozira na to, da objektivno vrednotenje človeških
dejanj more imeti različno vrednost.

Letosnj II. kongres se je vršil v Utrechtu
ob udeležbi poljskih, belgijskih, holandskih, nem-
ških, luksemburških in švicarskih delegatov. Špa-
nija, Avstrija, Čehoslovaška in Jugoslavija pa so
poslale poročila. Organizacija, ki danes sede-
lujejo v internacionali, so v domačih deželah nosi-
teljice krščansko-socialnega gibanja.

Tudi velika vprašanja so zanimala utrechtski
kongres: 1. Enciklika Quadragesima anno. 2. Svet-
ovna gospodarska kriza. 3. Mednarodno gibanje
brezbožnikov.

Kar tiče socialno encikliko Pija XI., se kon-
gres zahvaljuje sv. očetu za njegovo globokoumo
analizo gospodarskih in socialnih razmer našega
časa, potem pa za jasno smer, v kateri naj se
krščanski delavski pokret giblje in pot, po kateri
naj hodi. V internacionali združene katoliške del-
avske organizacije so nazirana, da niti neomeje-
no svobodna konkurenca, ne nasilen gospodarski
monopol, ki stopa na njeno mesto, ne moreta biti
regulativni princip gospodarskega življenja. Go-
spodarski sila mora strogo uravnati in voditi
socialna pravičnost ter ljubezen. Kongres odklanja
vse individualistične in kolektivistične sisteme.
Katoliški delavci se zavzemajo za družabno ure-
ditev po stanovih. — S to odločitvijo je narejen
velik korak naprej. Kajti ureditev družbe po sta-
novih in poklicih ne dopušča nikakih razredno-
bojnih organizacijskih oblik. Seveda pa isto, kar
velja za delavce, velja tudi za vse druge. In če
se krščansko delavstvo odreka razrednemu boju,
se mora tudi krščansko podjetništvo, ako priznava
res krščanstvo za svoj moralni in etični temelj.
Prav to poudarja tudi Pijeva socialna enciklika, po
kateri za krščanski socialni pokret ne prideta več
v poštev ne liberalizem in socializem. Imamo svoj
lasten socialni pokret, ki se razvija pod zastavo
socialnega katoličanstva.

Posebno živahan interes so delegati kazali
za drugo propagandno točko kongresa: Svetovna
gospodarska kriza, njeni vzroki in kako jo pre-
magati. Stališče kongresa je najbolje razvidno iz
rezolucije, ki jo dobesedno navechied:

•Mednarodni kongres zahteva, da narodi z
ozirom na najraznovidnejšo medsebojno gospo-
darsko zavisnost osnujejo meddržavne zveze in na-
prave, v katerih bodo odločevali in se spopolnje-
vali v medsebojnem sporazumu. Kongres poziva
katoliško delavstvo vsega sveta, da z vsemi raz-
položljivimi sredstvi krepko podpira in pospešuje
politiko mednarodnega sporazumevanja. Dalje se
kongres odločno zavzema za izpolnitven in zgra-
ditev meddržavnega razsodišča, za razrožitev v
smislu mirovne enciklike Benedikta XV., za olaj-
šanje mednarodne trgovine in izmene dobrin, pot-
tem za končno ureditev vprašanja vojne krvidev,
sploh za krepko gospodarsko in finančno sodelo-
vanje na osnovi solidarnosti, za enakopravnost in
enakoveljavnost vseh narodov in smotreno nad-
ljevanje mednarodne socialne politike. Proti silni
brezposelnosti je treba nastopiti s skupno organi-
zirano pomočjo. Gleda brezboštva in njega po-
bijanja od strani katoliškega delavstva je treba
vztrajati na tem, da gre tu za zadevo in naloga
vsega katolicizma. Katoliško delavstvo hoče kot
njega člen iz kulturnega bistva katolicizma posta-
viti nasproti gibanju brezbožnikov aktivnost res-
ničnega katoliškega življenja. Samo obramba ni
vredna živega katolicizma. To je vera aktivnega,
upodabljalnega življenja. Iz tega izhaja stališče
v podrobniem: socialna reforma, reforma mišljenja,
obnovitev in utrditev harmonije v duši modernega
industrijskega delavca. Enostranska volja pomoči
je zanemarila razvoj razuma in čuvstev. Potrebna
je absolutna negacija napram vsem komunistič-
nim in socialističnim zvezam, ki propagirajo brez-
boštvo. Nauke sociologije in nacionalne ekonomije
je treba bolj ko doslej porabiti. Bolj vidljiva mora
postati navzočnost Cerkve, ki temelji v onestra-
nosti, tudi na tem svetu. Pri pripovedovanju božje
besede in božjih zapovedi naj bi Cerkev bolj upo-
števala miselnost in dozidljajanje delavca. Katoliško
delavstvo želi ustvariti s pravim meščanstvom
skupno katoliško fronto, vplivati na javno življe-
nje ter delati za ohranitev kulturnih dobrin. Ko-
lektivnemu organiziranemu razrednemu človeku
brezbožnikov postavlja katoliško delavstvo naspro-
ti svoje stanovske gibanje. Katoliško delavstvo ho-
če organično urejeno družbo.

Kongres je posevno posebno pozornost vpra-
šanju reenčne zaščite družine, ki bi je prav v časih

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

SCOUENEC

Z nedeljsko prilogo »Iustrirani Slovenec«

Volivni zakon razglašen

**Volitve bodo javne - Število poslanskih mandatov bo nad 305
Dravska banovina jih dobi petindvajset**

Belgrad, 11. sept. AA. Jutrišnje »Službene Novinec« bodo objavile zakon o volitvah narodnih poslancev v narodno skupščino. Novi volilni zakon odreja, naj se narodna skupščina sestane k rednemu zasedanju vsako leto 20. oktobra. Volitve se vrše za štiriletno dobo. Ce se skupščina razpusti pred potekom tega štiriletnega roka, mora ukaz o njenem razpustu imeti naredbo o novih volitvah v roku treh mesecev, a skupščina sama se mora sklicati v štirih mesecih.

Volitve so na en dan, in sicer na nedeljo po vsej državi z običajem, direktnim javnim glasovanjem. Število mandatov narodnih poslancev je tri za upravno področje Belgrada, Zemuna in Pančeva, za posamezne banovine pa sorazmerno napravil številu prebivalstva, in sicer za dravsko banovino 25, savska 58, primorsko 20, drinsko 37, vrbasko 22, zettsko 20, dunavsko 51, moravsko 32, vardarsko 37.

To število mandatov se porazdeli v posamezne banovine na upravne okraje, poleg tega pa še na one sedeže banovin z nad 50.000 prebivalci. Na sedeže od 50 do 100 tisoč prebivalcev odpade en mandat, na sedeže z nad 100 tisoč prebivalci pa dva mandata. Vrh tega se pristeje skupnemu številu poslancev še toliko poslancev, kolikor je nosilcev državnih list, ki so prejeli nad 50 tisoč glasov v vsej državi.

Kandidatna lista je ena za vse državo. Nanjo se vežejo okrajni kandidati oziroma kandidati v mestih, ki volijo poslane.

Kandidaturo nosilca državne liste predlaga po 60 upravičenih volivcev iz vsakega okraja iz vse države, ki so uvedeni v volilne imenike. Na tega nosilca je treba vezati okrajne kandidate. Takih okrajnih kandidatov je lahko v istem okraju več. Ti okrajni kandidati potrjujejo svojo kandidaturo pri okrajnem sodišču, aka jih predlaga najmanj 200 upravičenih volivcev tega okraja. Obenem morajo predložiti potrdilo, da je nosilce državne kandidatne liste, s katerim se vežejo, pristal na to zdravitev.

Uprrava področja mesta Belgrada in ona banovinska središča z nad 100 tisoč, a pod 200 tisoč prebivalci, to je Zagreb, ne kandidirajo samo po enega kandidata, kakor ostala banovinska središča, marveč vežejo celo listo z nosilcem državne liste.

Državna kandidatna lista mora imeti najmanj po enega sreskega kandidata za vsako banovinsko središče, ki voli po enega oziroma po dva poslance. Za Belgrad mora imeti tri poslance.

Najdalje 25 dni pred volitvami je treba državno kandidatno listo izročiti kasacijskemu sodišču v Belgradu v potrditev.

Najvišja instanca volitve je državni odbor in glavni volilni odbor. V glavnem volilnem odboru so tudi zastopniki državnih list.

Glasovanje se vrši na voliščih, ki so praviloma v vsaki občini. V večjih krajih je lahko več volišč. Manjše občine se lahko združijo v eno volišče, to pa kadar nimajo nad 800 volilcev.

Število glasov za posamezne državne liste se določi tako, da se na podlagi volilnih izidov ugotovi skupno število vseh glasov, oddanih za vse kandidate vseh upravnih srezov in mest, ki smejo voliti poslane, in sicer za one kandidate, ki so prejeli relativno večino.

Nosilci državne kandidatne liste, ki na ta način dobi večino, je izvoljen za narodnega poslance. Podobno so izvoljeni za poslance tudi nosilci državnih kandidatnih list, ki na podoben način dobi 50.000 glasov.

Kandidati z liste za upravno področje Belgrada, ki je bila zvezzana z državno listo z največjim številom glasov, so izvoljeni za narodne poslance.

Nato se dodelita državni kandidatni listi z največjim številom glasov v vsej državi dve tretjini skupnega števila narodnih poslancev, in to od srednje, ki pripada vsem banovinam. Ti dve tretjini mandatov se porazdelita na posamezne banovine v razmerju s številom, ki jim gre, in sicer odpade na dravsko banovino 16 mandatov, na savsko 39, na vrbasko 14, na primorsko 13, na drinsko 25, na zettsko 13, na dunavsko 35, na moravsko 21, na vardarsko 24.

Ti banovinski mandati se nato porazdele na posamezne sreže z največjim številom glasov, ki so bili oddani za vse kandidate v tem srezu oziroma v banovinskem sedežu, in to v primeru, da so se vezali z najmočnejšo kandidatno listo, ki je prejela dve tretjini mandatov.

Nato bo glavni volilni odbor proglašil za iz-

voljene narodne poslance one sreske kandidate iz teh najmočnejših srezov, ki so med vsemi ostalimi kandidatimi tega sreza zvezzani s to listo in ki so prejeli relativno večino.

Banovinski sedeži, ki volijo poslane, so enaki ostalim upravnim srezom. Ako volijo dva poslance, odpadata tva dva mandata na število mandatov, ki preostane od števila mandatov, ki jih je prejela najmočnejša državna kandidatna lista.

Število mandatov, ki preostane od onih, ki jih je dobila najmočnejša državna kandidatna lista, je dobila absolutno večino glasov, se deli med vse državne kandidatne liste, računajoč semkaj tudi to listo.

Razpored tega števila mandatov se izvrši na ta način, da se to število mandatov porazdeli na banovine sorazmerno s skupnim številom mandatov, ki pride na posamezno banovino. Tako dobija dravsko banovina 9, savska 19, vrbaska 8, primorska 7, drinska 12, zettska 7, dunavsko 16, moravsko 11, vardarska 13.

Ta razdelitev se bo izvršila proporcionalno in izračuna po znanem d'Hontovem sistemu. Če je najmočnejša državna lista dobila samo relativno večino, ne pride v poštev pri tej razdelitvi, nego se ta ostane razdeli med ostale državne kandidatne liste.

Nihče ne more kandidirati v več srezih, nego samo v enem, in vsak kandidat, sreski odnosno mestni ima svojega namestnika.

Volilni rezultat ugotovi in razglasí glavni volilni odbor za vso državo. Odbor zaseda v Belgradu in predsednik mu je predsednik državnega sveta. Njegovi člani so predsedniki kasacijskih sodišč, oziroma njihovih oddelkov, podpredsedniki pa podpredsednik državnega sveta in po 2 predstavnika vsake državne kandidatne liste. Izvoljeni poslanec more izgubi mandat, če izgubi volilno pravico, če za časa trajanja mandata stopi v državno službo ali dela za državo podjetniške ali lifierantske posle ali če preneha biti član one skupine, kateri pripada nosilec državne kandidatne liste, za katero je kandidatura poslance bila vezana. Volilni zakon predvideva razen tega stroge kazenske sankcije in postopek za vse volilne prestopke.

Zakonita cena kruha

Belgrad, 11. sept. AA. Na podlagi pooblastil iz čl. 10. zakona o prodaji pšenice v državi z dne 4. septembra t. l. in v smislu čl. 10 a zakona o izpopolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi z dne 11. septembra t. l. je minister za trgovino in industrijo predpisal tole uredbo o cenah kruhu v državi.

Cl. 1. Kruhu se določijo v državi te cene:

Beli kruh 4 Din kg, polbeli kruh 3.50 Din kg, črni kruh 2.50 Din kg.

Te cene veljajo do nadaljnje naredbe.

Cene luksuznemu pecivu so svobodne.

Cl. 2. Ta uredba stopi v veljavo, kadar se razglasí v »Službenih Novinah«.

Stroga kazen za novjalce krušnih cen

Belgrad, 11. septembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaščitjanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglašil zakon o izpopolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi.

Cl. 1. Za čl. 10. pride novi člen 10a, ki se glasi: Kdo prodaja kruh in moko po višji ceni, kakor to določa uredba ministra za trgovino in industrijo, predpisana na podlagi čl. 10 zakona o prodaji pšenice v državi, bo kaznovan prvič z denarom, kaznjo do 15.000 Din in zapored

Komisije za pregled in razredbo izvoznega sadja

Ljubljana, 11. sept. AA. Na podstavi čl. 25 pravilnika o kontroli presnega sadja, namenjenega za izvoz, z dne 3. 6. 1931, Službeni list št. 208/47 ex 1931 (Službene novine z dne 12. 6. 1931, št. 130/XL) ter čl. 22. pravilnika o trgovini s suhimi slišvimi in marmeladami z dne 8. 6. 1931 (Službene novine štev. 130/XL), in po izkazani potrebi ter predlogu zainteresiranih trgovskih in zadružnih organizacij odredim, da se postavijo:

I. Komisija za pregled in razredbo sadja po označenih pravilnikih

a) v Ljubljani: Komisiji predseduje g. Hrnek Martin, višji sadarski nadzornik v pok. član in namestnik predsednika je g. Trampuž Franc, kmetijski svetnik kr. banske uprave, in član g. Kafol Franjo, strokovni tajnik Kmetijske družbe, in g. Besednjak Alfonz, ravnatelj Gospodarske zveze, vtič v Ljubljani;

b) v Celju: Komisiji predseduje g. Dolinar Janko, okrajni kmetijski referent v Celju, član in namestnik je g. Levstik Miloš, nadučitelj v pok. na Miklavževem hribu št. 22, občina Celje okolica, in član g. Gorican Franc, posestnik v Višnji vasi, poč. Vojsnik;

c) v Mariboru: Komisiji predseduje g. inž. Ferlie Pavel, okrajni kmetijski referent za Maribor I. br., član in namestnik g. Rudolf Franc, ravnatelj Sadarske zadruge v Mariboru, član g. Frangez Pr., veleposestnik v Hočah in g. Hlaževič Josip, ekonom v pok. v Studencih pri Mariboru;

d) v Ptaju: Komisiji predseduje g. Zupane Josip, okrajni kmetijski referent v Ptaju, član in namestnik g. Pevec Rudolf, predsednik društva sadarskih trgovcev v Ormožu, in član g. Sagadin Ludvik, tajnik cestnega odbora v Ptaju;

e) v Murski Soboti: Komisiji predseduje g. inž. Skubic Josip, okrajni kmetijski referent v Murski Soboti, član in namestnik g. inž. Sadar Vinko, ravnatelj kmetijske šole v Rakičanu, član g. Kampič Avgust, veletrgovec v Nuskovi, poč. Rogaševič, in

f) v Novem mestu: Komisiji predseduje gosp. Malasek Franc, okrajni kmetijski referent v Novem mestu, član in namestnik g. Filipič Franc, pomočnik okrajnega kmetijskega referenta v Novem mestu, član g. Brule Franc, župan v Hrušici, občina Starišče, in g. Flego Anton, strokovni učitelj na Grmu pri Novem mestu.

II. Komisarji:

1. Za okraj Ljubljana okolica: g. inž. Muck Oton, okrajni kmetijski referent v Ljubljani.

2. Za okraj Logatec: g. Pečovnik Konrad, okrajni kmetijski referent v Logatcu.

3. Za okraj Kranj: g. Sustič Josip, okrajni kmetijski referent v Kranju.

4. Za okraj Radovljica: g. inž. Ratej Ivan, okrajni kmetijski referent v Radovljici.

5. Za okraj Kamnik: g. Hladnik Jakob, okrajni kmetijski referent v Kamniku.

6. Za nakladalne postaje na železniški progri Krešnica-Zagorje: g. Godec Anton, posestnik na Mali gori štev. 5, občina Krešnica.

7. Za okraj Laško: g. Zupan Ivan, okrajni kmetijski referent v Laškem.

8. Za okraj Krško in nakladalno postajo Sevnica: g. Ambrož Gabrijel, okrajni kmetijski referent v Krškem.

9. Za nakladalno postajo Petrovče, Zalec, St. Peter: g. Dolinar Janko, okrajni kmetijski referent v Celju.

10. Za nakladalne postaje ob železniški progri Polzela-Sočanj: g. Plesec Franc, posestnik v Smartnem ob Paki.

11. Za nakladalne postaje ob železniški progri Pesje-Velenje-Paka: g. Stopar Vinko, nadučitelj v Velenju.

12. Za nakladalne postaje ob železniški progri Gornji Dolič-Slovenigradec: g. Wernig Franc, okrajni kmetijski referent v Slovenigradcu.

13. Za okraj Dravograd: g. Zdolsek Alfonz, okrajni kmetijski referent v Prevaljah.

14. Za nakladalne postaje ob železniški progri St. Jurij-Grobeljno in Ponikva: g. Vardjan Franc, strokovni učitelj na kmetijski šoli v St. Jurju o. j. ž.

15. Za nakladalne postaje ob železniški progri St. Vid-Mestinje: g. inž. Oblak Ivan, okrajni kmetijski referent v Šmarju pri Jelšah.

16. Za nakladalne postaje ob železniški progri Poljčane-Zreče: g. Nemec Ivan, okrajni kmetijski referent v Konjicah.

17. Za nakladalne postaje ob železniški progri Kostrivnica-Rogaška Slatina-Rogatec: g. Novak Ivan, ekonom banovinskega zdravilišča v Rogaški Slatini.

18. Za nakladalne postaje Slov. Bistrica in Pragersko: g. Gornjak Vinko, ekonom v Slovenski Bistrici.

19. Za nakladalne postaje ob železniški progri Rače-Hoče: g. Kuret Vladimir, okrajni kmetijski referent v Mariboru.

20. Za nakladalne postaje Pesnica-St. Ilj: g. inž. Forlic Pavle, okrajni kmetijski referent v Mariboru.

21. Za nakladalne postaje ob železniški progri Limbuš-Fala: g. Sumenjak Janko, vodja trsnice v Prekah, poč. Limbuš.

22. Za nakladalne postaje od Sv. Lovrenca do Trbojn: g. Mravljak Ivan, ekonom in sadjar v Vučbedru.

23. Za nakladalne postaje od Cirkove do Ptuja: g. Zupan Josip, okrajni kmetijski referent v Ptaju.

24. Za nakladalne postaje od Moškanjev do Ormoža: g. Šega Anton, ravnatelj kmetijske šole v pokolu v Ptaju.

25. Za nakladalne postaje Središče: g. Kosi Anton, šolski ravnatelj v pok. v Središču.

26. Za nakladalne postaje Križevci pri Ljutomeru-Gornja Radogona: g. Glaser Joško, upravnik banovinske trsnice in drevnesnice pri Kapeli št. 4, poč. Slatina-Radenci.

27. Za nakladalne postaje ob železniški progri Verzej-Dokleževje: g. Rajh Jakob, član banskega sveta in veleposestnik v Ljutomeru.

28. Za nakladalne postaje v Beltincih: g. inž. Sadar Vinko, ravnatelj kmetijske šole v Rakičanu pri Murski Soboti.

29. Za nakladalne postaje ob železniški progri Pucone-Hodoš: g. inž. Skubl Josip, okrajni kmetijski referent v Murski Soboti.

30. Za okraj Dolnja Lendava: g. Lipovec Janeš, okrajni kmetijski referent v Delnji Lendavi.

31. Za okraj Brežice: g. Mohorič Vladimir, okrajni kmetijski referent v Brežicah.

V krajih, za katere ni postavljen komisar, izvrši pregled in razredbo sadja komisar iz najbližjega kraja ob izvoznikovih stroških, če bi tega ne bilo, pa okrajni kmetijski referent.

Komisija in komisarji vrše svoje posle po dočilih III. oddelka cit. pravilnika.

Briand brani Zvezo narodov

Zvezni narodov manjka zadostna moralična podlaga, ki bi vzbudila pri narodih zaupanje v to inštitucijo

Zeneva, 11. sept. Ig. Na današnjem plenarnem sejtu Zvezne narodov je imel francoski zunanjki minister Briand svoj dolgo pričakovani govor, v katerem se je, kakor vsako leto, izjavil za obstanek Zvezne narodov. Še bolj je vesel, da mu združevanje dopušča udeležiti se letosnjega zasedanja, ker se je ravno letos sestala Zvezna narodov pod zelo venemirljivimi pogoji. Veliko se je govorilo o propadanju Zvezne narodov, o razočaranju nekaterih narodov, ker ta mednarodna organizacija ni izpolnila pričakovanih. Vse to pa se čuje samo v govorih, ne pa v direktnih napadih. Moralni značaj Zvezne narodov je vendar še prevelik. Mnogi ljudje, katerim je Zvezna narodov prepričala njihove načrte, skušajo po ovinkih delati Zvezni narodov težko. Države in narodi, ki so sedaj bolni, se seveda lahko udajajo takemu šepetjanju. Dasi je treba priznavati krizo, bi bilo nepravično, valiti krivo na Zvezno narodov. Nasprotno, če se položaj prav premislji, bi se morale ravno za delovanje Zvezne narodov pokazati nove možnosti in upanje.

Po sklenjenem miru se je povod pokazala velika potreba po delu in produkciji. To pa se je izvršilo na egoistični podlagi, brez discipline in brez ozira na druge. Sedanji težki položaj je samo posledica te individualne neurejene egoistične delovne metode. Velike zaloge, ki so se nakopile v raznih državah, se sedaj ne morejo razpečati. Celo tekoči produkciji je prodaja težkočena. Zvezna narodov pa, ko je sedaj začel nadvladovati individualistični duh v produkciji posameznih dežel, ne more sama po sebi popraviti to škodo potom duha skupnosti in sodelovanja. Ravno pomanjkanje duha skupnosti je oviralo Zvezno narodov, da ni mogla do sedaj delovati koristno. Nasprotniki

Zvezne narodov so to priliko izkoristili z veseljem in upali, da se bo ta mednarodna institucija porušila. Že ob ustanovitvi Zvezne narodov so bili tak dejeti, kljub tem pa so oni, ki so verovali v Zvezno narodov, delali naprej in danes je treba reči, da je Zvezna narodov od svojega početka vendar že na pravila dolgo pot. Zvezna narodov je čvrsto visidrana v zavesti narodov, prečvrsto, da bi mogli omamati. Navzite temu pa je treba popolnoma izčrpati posebno vse možnosti organizacije Zvezne narodov, da se izključi vojna.

Letna poročila o delovanju Zvezne narodov ne dovoljujejo, da bi se ji trajno očitalo zanemarjanje njenih nalog. Problem evropske unije je na dnevnem redu, ustanovila se je evropska študijska komisija, njeni inicijativi je pripisati vse obiske državnikov v Parizu, Rimu, Londonu in Berlinu, ker je Zvezna narodov dala tozadovno pobudo. Briand je svaril pred tem, da bi se narodi partikularizirali, ker je treba brezpojno ohraniti Zvezni narodov univerzalni značaj. Gotovo bi bil bud udarec in polnoma napadna akcija, če bi se našli posamezniki, ki bi hoteli na lastno pest delati.

Kakor lord Robert Cecil, je izjavil tudi Briand, da je rešitev gospodarske krize mogoča le tedaj, če bo dana moralna podlaga. Če so se narodi med seboj pobijali, je takoj prisla reakcija na gospodarskem polju. Zato je bil na jaunarskem zasedanju tudi izdan manifest na narode, v katerem so najrazličnejši državni zagotovljali, da ni mogoči na vojno. Ta manifest je takoj počival gospodarstvo. Samo v atmosferi, ki jo je ustvarila Zvezna narodov, je mogoče stremljenje po zbljanju med Nemčijo in Francijo. Briand sam je spadal med prorovitelje za to zbljanje.

Nato je Briand podpiral stališče lorda Roberta Cecila proti napadom na Anglijo, češ, da ima Anglija interes na tem, da se države na evropskem kontinentu razvajajo, posebno še Francija in Nemčija. Res je nasprotno, da Anglija želi, da bi oba naroda sodelovala. Seveda je treba v želji spraviti dva naroda, računati tudi z velikimi težkočami. Briand sam je pri tem dostikrat dobil hude udarec, katere čuti še danes, kadar je med obema narodoma nevila. Čuti pa se vendar srečnega, da bodo jutri zastopniki Francije prišli v Berlin in nadaljevali delo za sodelovanje z upanjem, da ne bo prišlo do sodelovanja v besedah, temveč do praktičnih realnosti in konkretnih rešitev problemov. Kar se tiče evropskega sodelovanja, se je posrečilo posebno evropski komisiji dosegli uspehe. Ta komisija mora ostati v Zvezni narodov in biti njen otrok.

Nato je Briand govoril o razorožitveni konferenci. Absolutno nobenega govora ne more biti o tem, da bi jo hoteli Francija odgoditi, nasprotno Francija bi se takim poskusom zavlačevanja uprla, ker gre za svečano obljubo, ki se mora držati. Ideja razorožitve je zelo napredovala. *Narodi ne želijo nobenega tekmovanja v oboroževanju več, temveč ljubijo razorožitev.* Pri tem je omenil, kaj je Francija že vse storila v teku časa za razorožitev. Seveda bi bila dela razorožitvene konference izredno olajšana, če bi bila odstranjena tudi zadnja možnost vojne. Kelloggov pak je dobro pripravil pota za to, ne sme biti pa nobenih primerov več, v katerih bi se vojna priznala kot gotovo sredstvo za obrambo. *Zapreti se mora že zadnja odprična, skozi katero bi se mogla utihotpiti vojna.* — Briand je ves čas govoril prosti in brez beležk.

Italija se zastonj trudi

Anglija se od Francije ne oddalji - Italija bi rada igrala prvo vlogo, pa je ne more

Zeneva, 11. septembra. g. Senzacionalni govor angleškega predstavnika lorda Cecila je malo dane povsem razčistil politično ozračje. Robert Cecil je sicer Italijanom obljubil, da bo Grandjiev predlog o razorožitvi uvzvajal z največjo simpatijo med razpravo v tretjem odboru, aka bo Grandi stavil konkretnne predloge, toda istočasno se je angleški lord postavil proti bojnemu kričanju in silnim demonstracijam v raznih državah (reci v Italiji) ter proti reviziji mirovnih pogodb, ki bi danes povzročila samo nezaupanje mesto zaupanja. Ko se prične razoroževanje, mora zginiti najprej vojaško letalstvo — morda so Cecilij pri tem uhajale misli na zdajne letalske parade v Italiji — in če bi se mogel dosegiti sporazum med Francijo, bi s tem izgubil 75 odstotkov vzrokov vseh političnih nemirov. To je bila huda brata za Italijo, ki skuša z vsemi silami pritegniti base Nemčije in s tem preprečiti francosko-nemški sporazum.

Javnost z veliko napetosti prizakuje izjavu nemškega zunanjega ministra Curtiusa, ki pa bo do, kakor vse kaže, silno previdne. Nekateri nemški listi, kakor celo demokratska »Frankfurter Zeitung«, pozivajo Curtiusa, naj podpre Grandija, toda v previdnih oblikah. V nobenem primeru ne bodo Curtiusove besede mnogo začlegle, ker je njegov položaj v Berlinu zelo omajan in ga je zavzurnil celo centrum, to je stranka samega ministarskega predstavnika.

Po Grandjievem nastopu in jasnih izjavah angleškega predstavnika je gotovo na eni strani, da je še daleč do pomorskega sporazuma med Francijo in Italijo, in na drugi, da Anglia nikdar ne namerava podpirati Italije proti Franciji. Grandjiev govor je naletel v francoskem tisku na bud odpor. Proti njemu so vstali desničaristični listi, kakor »Journal des Débats«, »Echo de Paris« in tudi levicaristi, kakor »Populaire«, »Ere Nouvelle« in drugi. Pogajanja za sporazum med Francijo in Italijo so torej v slabem stanju in slabih so tudi izgledi na francosko-dejansko pomoč, ki jo Mussolini isče. Vse kaže, da stavi Mussolini zadnje upre na ameriško zlato. Tako se razlagajo Grandjiev zagovor ameriških tez v vprašanju razorožitve, medvezniških dolgov in reparacij.

Dejanski predstavnik je objavil podatke o stečajih in pristihih poravnava v avgustu 1931. V vseh državah je bilo ta mesec 40 stečajev in 46 prisilnih poravnava. Na posamezne banovine odpadajo (prva številka stečaj, druga številka prisilne poravnave): Vardarska banovina 5, 1; vrbska banovina 0, 0; dravška banovina 3, 5; drinska banovina 1, 2; dunavska banovina 13, 17; zetjska banovina 1, 0; moravska banovina 3, 0; primorska banovina 2, 0; savska banovina 10, 18; področje uprave Belgrada 2, 3.

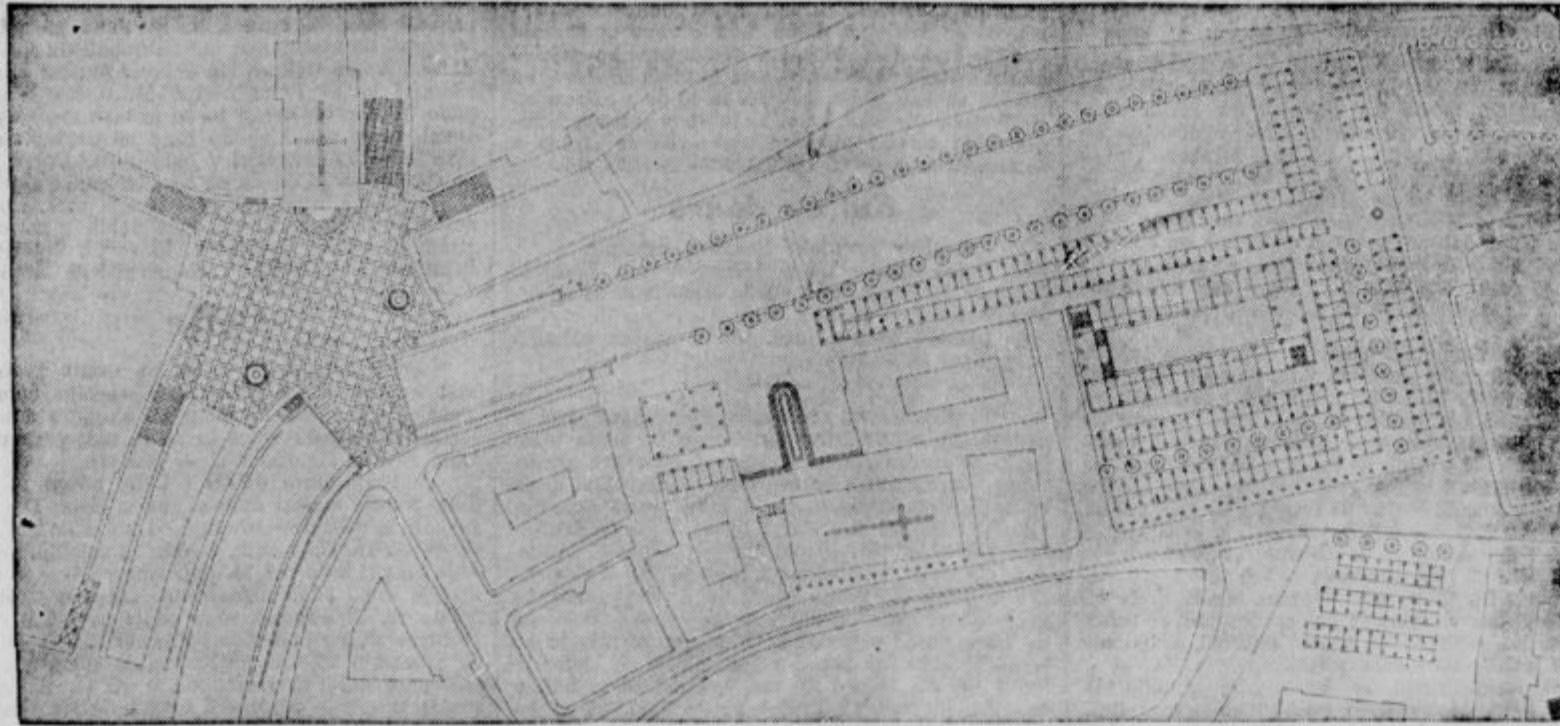
Dunajska vremenska napoved. Vreme bo pogosto postajalo vedno bolj oblačno, temperatura se podnevi ne bo spreminjala, na zapadu bodo mora krajne padavine.

Posvetovanje

katalonskih poslancev o štatutu

Barcelona, 11. sept. Tukaj so se zbrali katalonski poslanci madrilske ustanovljene skupščine, da se posvetujejo o izpremembah katalonskega avtonomističnega statuta, kakor jih je predlagal predsednik španske vlade Zamora. Poslanci so v principu sprejeli načelo, da med katalonskim ustanovnim statutom in med ustanovom španske republike ne smete biti n

Kako hoče Plečnik regulirati ljubljanski Vodnikov trg

Ljubljana, 11. sept.

Arhitekt Plečnik, ki je s svojo ljubezni do Ljubljane in s svojo dalekvidno preračunljivostjo ter vsespolno priznanim strokovnim znanjem odprl Ljubljani že toliko novih lepot in jih pripomogel do arhitektonsko dovršenih zgradb in regulacij, je izdelal regulacijski načrt Vodnikovega trga, ki po svoji zamisli predstavlja brez dvoma posrečeno in arhitektonsko dovršeno rešitev. Načrt vključuje tudi že zgradbo novega velikega magistratnega poslopja, za katero namerava kupiti ljubljanska občina Mahrovo hišo, o čemer smo že poročali. Glede kupne cene smo bili informirani od pristojnega mesta, da je to določila komisija strokovnjakov. (Po naših informacijah pa je bilo več različnih ceitev.)

Na podlagi Plečnikovega načrta lahko smatramo, da bi bil nakup Mahrove hiše že glede na bodočnost moderne Ljubljane praporčljiv, ker bi predstavljala regulacija Vodnikovega trga z reguliranim Marijinskim trgom in okolično najlepši in najzanimivejši del Ljubljane. Kakor vidimo iz načrta, namerava mojster Plečnik odpreti desni breg Ljubljance od Franciškanskega mostostrova do Zmajevega mostu, ki je sedaj ves zadelan z neokusnimi in neprimernimi lopami in kolibami sadnega trga in mesarskih tržnic. Po njegovem načrtu naj bi od tam, kjer se pričenja sedanja lopa, šel drevored s cesto skoro do Zmajevega mosta. Sedanji sadni trg z vsemi lopami in tržnicami za Skofijo bi po-

polnoma odpadel, pac pa naj bi se postavila za Skofijo večja enotna tržna lopa, ki bi tudi v arhitektonskem pogledu le še dvignila vrednost okolice. Med to tržno lopo in semeniščem bi za to nastal precej obsežen trg, ki bi šele prav povzdignil arhitektoniko šenklavške cerkve v smeri od Ljubljance. Na trgu bi stal nekakso sredi lep vodnjak. Do tu bi bilo ob obrežju široko cestišče z drevenjem. Nekako v isti višini, kakor je semenišče pa bi se začela dvojna vrsta mesarskih lop, ki bi torej stale nekako prav tam kjer stoe sedaj, samo s to razliko, da bi bile vse pod eno streho in arhitektonsko zaključeni tržnici. Za tržnico bi šel drevored po bregu naprej. Dvojna tržnica bi tekla začenši ob Zmajevem mostu vedno bolj skupaj in se strnila ob že omenjenem trgu med semeniščem in novo tržno lopo v eno. Trakt tržnice ob nabrežju pa se ne bo končal ob Zmajevem mostu, ampak bo segel v nekoliko večji širini po novem mostu, ki bi obsegal pribilno širino dveh Zmajevih mostov čez Ljubljano. Most oz. strop nad Ljubljano bi se začenjal ob Zmajevem mostu in segal navzgor proti Franciškanskemu mostostrovju. Temu traktu, ki bi bil zvezan z ostalo dolgo tržnico, pa bi stal nasproti enako velik samostojen trakt na novem mostu tik ob Zmajevem mostu. Vodnikov trg pa bi se zazidal z monumentalnim magistratom, ki bi stal med semeniščem in Kopitarjevo ulico. Pred magistratom naj bi stali zopet dve lopi nekako v črti od Jugoslovenske knjigarni proti Kopitarjevi ulici. Seveda je razumljivo, da je med knjigarno in semeniščem ter

bodočim magistratom in lopami projektirana široka cesta, ki naj bi vezala cesto Pred Skofijo s tržnicami in nabrežjem. Med Kopitarjevo ulico in novim magistratom naj bi stali zopet dve vzporedni lopi v isti smeri kakor Kopitarjeva ulica in bi tvorili pravzaprav podaljšek obeli tržnih lop na novem projektiranem mostu. Zato bi nastal med lopama ob Zmajevem mostu in tik ob Kopitarjevi ulici majhen trg, na katerem bi stal obelisk. Krekov trg pred Mestnim domom pa naj bi dobil še tri tržne lope vsporedne s cesto oz. pročeljem Mestnega doma. Ta načrt je brez dvoma odlčna rešitev tako perečega vprašanja, kako urediti na Krekovem trgu koncentrirani sadni in zelenjadni trg, kako odstraniti na nabrežju neokusne in arhitektonsko neugodno vplivajoče mesarske stojnice, hkrati pa še odpira povsem nove poglede na arhitektonsko odlično šenklavško cerkev. Rešitev, ki je dana z zazidavo struge nad Ljubljano ob Zmajevem mostu odpira obsežen prostor, magistratno poslopje pa bo na ta način postavljeno v center vsega tržnega življenja in bo stalo tako na najbolj obiskani točki mesta, kar bo ugodno za večino ljubljanskega mestovska zlasti pri reševanju vseh uradnih poslov z magistratom. Tako se glasi Plečnikov načrt.

Dostavljamo k tem informacijam še to, da ideja magistrata na Vodnikovem trgu ni nova, ampak je bila poročena že za časa Zvezde delovnega ljudstva. Tedaj že so se delali načrti a tedenji Zvezni doliči časa, da bi to zadevo izvedli v eni ali drugi smeri.

Morilec v Gačniku?

Stefan Falež, ki je kakor smo že poročali osumljen še nepojasnjene zločina v Gačniku. Varnostne oblasti ga zasledujejo. Prebivalstvo,

zlasti okoliško, se opozarja, da v slučaju ugotovitve kakšne sličnosti pri morebitnem srečanju slučaj takoj prijavi oblasti. Je 164 cm visok, precej močne rasti, ima črno brado in lepe zobe. Na sebi ima navadno svetlosivo suknjo, temnejše dolge hlače in svetlorjav klobuk. Videli so ga v usodnih dneh ob meji, pa se mu je posrečilo pobegniti.

Požar pri Novem mesto

Novo mesto, 10. septembra

V četrtek popoldne okrog 15 je izbruhnil poženj pri posestniku Kostrevcu Ivanu v Vel. Bučni vasi pri Novem mestu. Ogenj, ki je nastal, kačkov vse kaže, od dimnika, ker so več kurili ko so sušili sadje, je mahoma objel slammato streho stanovanjske hiše, ki je pol zidan, pol pa lesena. Streha je deloma zgorela, dočim je spodnji del hiše ostal nepoškodovan. Vaščani, ki se ogenj opazili, so takoj prihiteli na pomoč. Takoj za njimi pa se je že pojavilo na kraju nesreče gospodino društvo iz Kamence s svojo novo motorko. Društvo je ogenj udusilo in preprečilo, da se ni razširil še na druga okoli stojeta poslopja, ki so krita vsa s slamo, kar bi bilo lahko imelo težke posledice za vso vas. Sosedje in gasilci so znesli iz goreče hiše tudi vse pohištvo, tako da je razen strehe vse drugo ohranjeno. Seveda trpi pri sedanjem težki gospodarski krizi posestnik klubj temu občutno škodo, zlasti še ker je razmeroma zelo malo zavarovan.

Na lice mesta je dospelo tudi novomeško gospodarsko društvo, ki pa ni sploh stopilo v akcijo, ker je bilo medtem že vse končano.

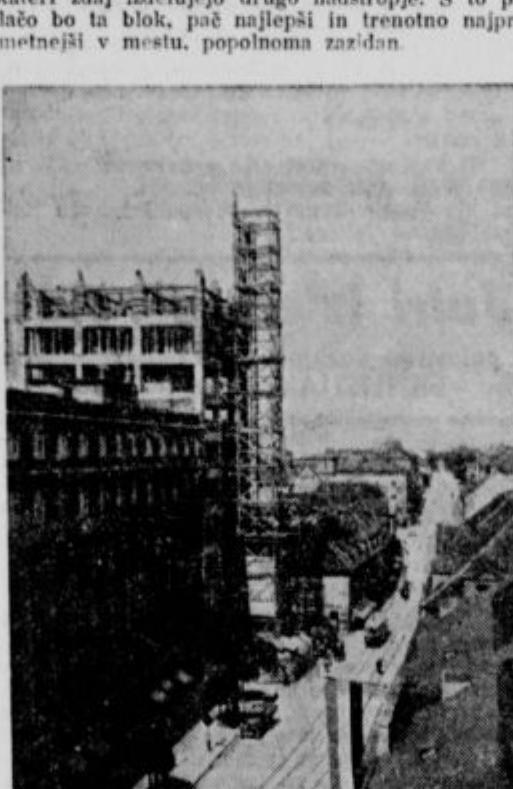
Pri tej priliki je dobro omeniti, da se je tako že parkrat zgodilo.

Utopljenec v Muri

M. Sobota, 10. septembra.

Pred dnevi so ljudje pri Ižakovih obrežjih opazili v Muri plavajoč predmet, ki je vzbudil njihovo pozornost. Dozdevalo se jim je, da nese voda utopljenca. Ko je priplaval predmet bližje k obrežju, so videli, da je res utopljenec. Tako so se pripravili, da bi ga potegnili ven. Po daljšem prizadevanju se jim je to tudi posrečilo.

Utopljenec je tujec. Star je okrog 30 let. Običajen je bil v delavsko obleko. V žepih niso našli ničesar razen čevljarskega klavdica. V vodi je bil le nekaj dni. O kakem zločinu ne more biti go-

Od »Figoveca« dolj stoji nebtičnik.

Na Aleksandrovi cesti sta palači »Viktoria« in »Dunav« popolnoma dozidani ter se zdaj v obe poslopji že vseljujejo stranke. Spodaj bodo zelo lepi trgovski lokalji, ki jih tudi zdaj urejajo. Prav tako pripravljajo trgovske lokale v paszali, ki bo skozi »Viktorijski« v palačo Pokojninskega zavoda vodila iz Aleksandrove v Gajevo ulico. Po svojih lepih izložbah, ki se nam obetajo, bo ta pasaža res nekaj svojevrstnega v Ljubljani.

Blok palač, ki se dviga sedaj ob Dunajski in Aleksandrovi cesti pa stoji v Ljubljani izredno osamljen. Kljub temu, da so zazidani ogromni milijoni v ta blok, vendar Ljubljana tudi ne bo pridobil toliko, kar pa bi lahko. Krivo je temu

vora, ker na truplu niso našli nobenega znaka nasilja.

Mur je to poletje zahtevala mnogo žrtev. Pri Ižakovih so jih že šest izvlekl. Bili so vsi tuji in se tudi pozneje ni doznao, odkod so bili.

Nove palače pred pošto

Ljubljana, 10. sept.

Brez dvoma bo tam pred pošto rastrel nov del Ljubljane, ki bo postal središče mesta. Ze nobotičnik s svojimi 12 nadstropji bo stal kakor močnočen kralj med množico ostalih hiš. Zdaj zdajo še 9 nadstropje, pa je s te višine že sijajen pogled na vso Ljubljano. Zraven nobotičnika je v primeru z njim skromna palača Pokojninskega zavoda, ki je dozidana do vrha; zdaj pravkar dovršujejo njen zunanjel del. Zgornja polovica palače je že ometana, tudi notranja dela hitro napredujejo. Na oglu Beethovnove in Gajeve ulice se dviga iz tal tretja palača Pokojninskega zavoda, pri kateri zdaj izdelujejo drugo nadstropje. S to palačo bo ta blok, pač najlepši in trenutno najpomembnejši v mestu, popolnoma zazidan.

Malega »Figoveca« skoraj zadrživa novi tramvaj.

dejstvo, da se zlasti na severni strani bloka razširjava hiša in hišice, ki bodo v primeru z nebotičnikom prave koče. Od nobotičnika naprej po Dunajski cesti stoji še 150 m še prsten košček stare predpotresne Ljubljane, obče znana Figovičeva gostilna, ki je iz množice avtomobilov, avtobusov in tramvajev sploh ni videti. Radovalni smo, koliko čas bo vztrajala v tej najpomembnejši točki Ljubljane v svoji obliki, zlasti, če pomislimo, da je najlepše na njej spominska plošča Andreju Smoletu, najboljše v njej pa njeno pivo in postrežba.

Res, Figovičeva hišica ne spada v to družbo velikih palac. Toda škoda jo bo, kadar izgine, ker je škoda toliko drugih hišic, ki jih je požrlo moderno mesto.

Šentiljski ropar v rokah pravice?

Maribor, 11. septembra.

Roparja, ki je spravil v veliki strah vse prebivalstvo iz St. Ilja in okolice, ko je oropal in poškodoval pri železniškem prelazu posestnik Franciška Stamerja, so šentiljski oropniki menda že izsledili v osebi nekega Ivana F. iz Kresnice pri St. Ilju. Baje je imel pri tem poslu pomočnika, ki pa še ni znan.

F. vsako krivdo trdovratno in odločno taji. Napadeni Franciška Stamerja pa ga je pri konfrontaciji takoj spoznal ter odločno izjavlja, da ga je Ivan F. napadel, na tla potolkel, ga poškodoval in oropal.

Precej obtežilna okolnost je v tem, ker so v

stanovanju Ivana F. našli palico, ki je last Stamerje in ki jo je ropar svoji žrtvi z denarjem vred odnesel.

Začilino za Faleža je, da so ga bili izpustili iz tukajšnje kaznilnice še mesece januarja t. l. potem ko je bil radi izvršenega ropa odsedel osemletno jebo. Tedaj je bil Falež navabil na sestro poljubne Julijane Heričeve, ki jo je po domnevah oblastev on usmrtil v Gačniku, potolkel na tla ter jo izopal. Na posledicah zadobljenih poškodb je kmalu nato podlegel. Falež je doma iz Spodnje Poljskave in so ga ljudje videli nekaj dni pred groznim zločinom v Gačniku v tamošnji okolici.

Izbrihnili vsled tega, ker dimnik ni bil ometan in so iskri preskočile na suho slammato streho. Ker je Kokalj oče 5 otrok in stoji sedaj tik pred zimo takorek na cesti, so obljubili domačini, da mu bodo pomagali za novo hišo z vojnimi raznega materijala in brezplačnim lesom, kar je gotovo vsega priznanja vredno.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon Rodenstock, Voigtländer.

Weita, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik!

MOČ

močne mišice, mirni živci, ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno silo, ki ga uporabljata za izredno delo današnjega načina življenja. Izrabljene moči se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če nadrgnete svoje ude pred počitkom s par kapljicami pristnega

DIANA

FRANCOSKEGA ŽGANJA

si zagotovite krasno osvežujoče spanje, zdobili se boste z jutrij odpociti in in lahko in brez utrujenosti delati. Mnogi vlivajo v umivalno in kopalno vodo par žlic »DIANA« francoskega žganja in opažajo enak dobrdej občutel. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. CENA: mala steklenica Din 10—, srednja steklenica Din 20—, velika steklenica Din 52—. || Pazite na ime »DIANA« in varujte se pred njevrednimi ponrebami. || 48 letni obstanek »DIANE« daje dovoljno jamstvo. || Razstavljeno na ljubljanskem velesejmu PAVILJON E 530—531. || || Oglejte si izložbo. Trgovci zahtevajte engros cenik.

Naši v Franciji

Metz, avgusta.

Naši izseljeni iz Lorene so v nedeljo, 16. avgusta slovensko proslavili desetletnico vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Proslava je bila združena z velikim sprejemom pri kraljevskem konzulu v Metzu gospodu Božoviču, ki je povabil po pozdravnih govorih vso veliko družbo 84 delegatov na izredno domačo v prijetnu spominu. Ta prijetno domačnost je posebno poskrbela na eni strani ljubljivemu konzolu, na drugi pa znani pevski zbor našega društva v Aumetu, ki se je udeležil slavnosti polnoštivilno pod vodstvom svojega predsednika Pišlarja in pevovodja Biščaka.

Z gospodom kozulom na celu so se udeležili potem vsi delegati velikega kongresa bivših francoskih bojevnikov, kjer so bili izredno ljubljivo pozdravljeni. Posebno je predstelila Francoze njihova narodna Marseljeza, ki jo je zapel aumeški zbor na našem jeziku in za katero so se revanzirali z jugoslovansko himno, ki jo je takoj nato odigrala njihova godba.

Z zadovoljstvom moramo poročati, da se naša rudarska društva bolj in bolj uveljavljajo in vedno pogosteje nastopajo tudi pred izbrano francosko javnostjo in tako najpraktičneje delajo za francosko-jugoslovansko zbljanje, prijateljstvo in bratstvo.

med lanti

Smarje, 9. septembra.

Naša vas je znana za precej mireni kraj v vseh ozirih in se zaradi navadnih dnevnih dogodkov ne razburja. Če pa je kakša senzacija, so navadno njeni povzročitelji iz drugih krajov oz. vasi, domačini pri nastopajo kot gledajoči oz. poslušajoči publike. Tako je bilo tudi včeraj na praznik Marijinega rojstva. Ta dan je v Smarju vsakoletno »žeganje«, katerega se udeleži veliko ljudi, zlasti iz bližnje okolice Ljubljane (iz Dobrunjske občine in D. M. v Polju). Posebno fantje radi pridejo. Tudi včeraj je prišlo nekaj fantov iz gori navedenih krajov in so hodili do gostilne. V gostilni »pri Smoletu« so bili popoldne fantje iz vasi Selci pri Grosupljem. Eden izmed njih je ravno prišel s kolesom iz Brezij, pa se je nekajko ustavil pri tej gostilni in šel notri, kolo pa pustil zunaj. Kmalu na to je kolo vzel neki drug fant in se začel z njim voziti, pri tem pa je pokvaril zavore.

Ko to nekdo lastniku pove, pride ta iz gostilne ven, da obračuna s tistim, ki mu je pokvaril kolo. Zunaj — na cesti — pa so bili fantje iz okolice D. M. v Polju, ki so znani kot precej vročekrni. Nekdo izmed njih pogradi kamen in udari onega iz Sel, ki je prišel ven, po licu, da je začel precej krvaveti. Drugi fantje iz Sel, ki so bili še notri, so prišli ven, da pomagajo s branjo svojega sovraščana in tako je nastal splošni pretep na sredini ceste. Pri tem so se uporabljale razne stvari.

Kaj pravite?

To le pravim: Kadar se človeku najslabše zodi, takrat nojrajši nori! Stari rimski proletari, ki so živeli iz rok v usta, kadar je seveda kaj bilo za usta, so edno vplili: Panem et circense! — Krhu in zabave nam daje! Pa so dobili pergišče moke in kopico zabave v cirkusu. Pa je bilo, dokler je bilo.

Dandanes, se mi zdi, so ljudje ravno taki. Za kruhom epijeo — po pravici. Pa na zabave slišijo — noci! Veselica za veselico — vse so dobro obiskane. Ples za plesom — povsod je dorolj sodelujočih.

Ožja ljubljanska okolina je v tem oziru prav posebno jasen včled. Toliko je bude, toliko ponanjanja, toliko brezposelnih n. pr. v Vevčah in tam skrog. Pa nikjer ni več veselica ko tam. Ca ne naredi plesa društev, ki imajo sicer drugače kulturne namene v svojem programu, ga pa naredi gostilničar, ki pa nima nobenega drugega kulturnega programa kakor vino, pico in godbo, da ložje živi v teh težkih časih s pomočjo vedno žežljnih plesov. Le našejo nekoliko. Vsako soboto zvečer hodim iz Ljubljane skozi Moste in Vevče. Na 7 tednov zaporedoma berem na obcestnih in nadcestnih plakatih sama cabila na slavnosti in veselice, ki niso drugačia kot ples in prijema in dirindaj. Circenses — zabave!

Dne 19. avgusta sem bral vabilo na veselico — ples! Dne 26. avgusta je bila veselica v restavraciji v Vevčah. Zopet drugo nedeljo veselica nekega perškega društva v Mostah in gasilnega društva v Zgornjem Kaštu. Dne 15. in 16. avgusta sta imela veselico — ples! Dne 23. avgusta je bila veselica v Mostah in godba v zoli. Nadzno nedeljo je zopet imelo veselico gasilno društvo v Zgornjem Kaštu. Prihodnjo nedeljo pa bo zopet veselica kolesarskega društva Zarja v Vevčah. — In evo to vključ hvalerevni nadaljni gospoda okrajnega načelnika za ljubljansko oklico.

Ali res ni nobenega sredstva, to povodenje že kar blaznega ceseljajoča omejiti? Ali ljudje res niso več dorzelci za drugo ko za ples? Stari poganski proletarec in lačnič je poteg zahave zakeval svoj še kos kruha zastavljen. Danusni lačnič — kulturni in eicilizirani in omikuni in izobraženi — pa je tako nor, da strada in strada zato, da drugim delu zahavo in dobiček. Pa si — noret — že domislijo, da je ldo njemu storil s tem kako uslužno. Žalostno je, če lačne vrone site pasejo na tek bedast način!

Oblistički boks prireditvev
v soboto in nedeljo ob 20.30
v veliki dvorani hotela Union

Bloke

Osebne vesti. — Dobili smo novega kaplana Andreja Kušljanja, ki je bil prestavljen k nam iz Semiča. Dosedanji kaplan, gospod France Utakar, je odšel za župnika v Kolovrat. — Tudi na tukajšnji narodni soli je nekaj izpembrem. Učiteljica gospodina Franca Udovčeva je odšla na svoje novo službeno mesto v Kropo, na njeno mesto je pa prišla iz Drage gdc. Anica Pizzulin.

Vodovod. Nadzni požar pri Fari, ki je skoraj uničil tri poselstva, je nekoliko zbudil ljudi. Vasi Ravne, Runarsko, Benete, Hitenovo, Veliki vrb in druge so hotele napravili vodovod. Pri strokovnem ogledu se je pa pokazalo, da so tozadnevi studenci prešibki za vse vasi. O nadalnjem delu bomo še poročali.

Fantovski krožek pod okriljem Prosvetnega društva se bo usianovil na pobudo kaplana gospoda Kušljanja. Tujski promet se bo mogoče le razvil. Za Bloke velja le zima. Bloke so znano po smučanjih. V Cerknici se je ustavilno Tujsko-prometno društvo, in so v njegovem odboru tudi zastopniki naše občine. Seveda bi bilo treba še marsikaj urediti, predvsem zvezzo z Rakecom, oziroma z Velikimi Laščami. Avtobus je predrag. Tudi eone za prenovečišča in hrano so bile laško zimo preveč neonotne. Vse to se bo letos uredilo s pomočjo občine. Snega bo menda dositi, vsaj stari ljudje pravijo, da bo huda zima. Saj že zdaj vasilj prav neprjetno zamrazi burja. Smučarji se že veselijo.

Večerna šola se bo v kratkem olvorila na tukajšnji soli. Namenjena bo fantom in mlajšim gospodarjem. Poleg gospodarskega knjigovodstva in kmetijstva bodo tudi predavanja iz metekske zgodovine, sociologije, razlagali se bodo agrarni zakoni, uprava občine in drugo. Predavati bodo poteg učiteljev se g. kaplan Kušljan, g. župan S. Lenarčič, poslovodja mlekarne g. O. Böhm in drugi.

Davica hudo razsaja med šolsko mladino. Ze od pomlad se ponavlja slučaj za slučajem. Tudi nekaj smrtnih žrtv je že bilo. Gotovo ni pravilno, da se bratje in sestre obolelih nemoteno izprehajajo po vseh in tako raznašajo bacile na vse strani. Treba bi bilo ostrejših odredov in temeljnega zdravniškega pregleda vseh otrok.

Kulturni obzornik

Mariborska opera in opereta v letu 1931-1932

(Iz razgovora z upravnikom dr. Brenčičem)

Iz razgovora z upravnikom mariborskoga Narodnega gledališča dr. R. Brenčičem, smo z ozirom na letošnje predstave povzeli sledete vodilne misli:

«Kaj imate, gospod upravnik, na letošnjem opernem oziroma operetnem repertoarju?»

«Opera? Cajle: bo boljše, da pričnemo z opero. V programu letošnjega izvajanja so sledete uprizoritve: Lehari: Zembla sonca: Audran: Mascotte, ki jo bomo dali v Kreftovi režiji; Salomon: Viktorija in njen huzar; Kalman: Ciganški primaš; če pojde po streči uprizorimo tudi Tičarja; torej vidite v programu neko izbrano pestrost in pa stvari, ki so dosegli na vseh održih doživele najlepši uspeh. Prav posebno zanimanje naše publike pa bo prav gotovo zbudila uprizoritev izvirne slovenske novelite, ki je delo tržaških avtorjev Širok-Sancin: Casanova. Prepričan sem, da pojde ta stvar z največjim uspehom in ob primerem odziv občinstva preko odra. Preje ate omeniti opero. Tudi letos bomo napravili potreben poizkus: eaj veste, da smo vsako leto nekaj nudili. Seveda upam pri tem, da bodo dani potreben finančni pogoji, kar je odvisno od — opere. Z angažmanom lirskega tenorja g. Sancina, ki je nastopal lansko sezono z lepim uspehom v Ljubljani, bi bilo rešeno tenorsko vprašanje pri operi. V našemu imamo v glavnem Verdijevo Traviato, Offenbachove Hoffmannove pripovedke in Mignon od Ambrois Thomasa. Vse tri so doživele na našem odru odličen uspeh. Ne morem pa zatrudno povedati, ali bomo uprizorili prvo, drugo ali tretjo;

morda samo dvoje, morda vse tri.»

«In gostovanja pri glasbenih predstavah?»
«Bi nas prece prelaševala, da nimamo v Mariboru Zamejiceve in Neraliča. Vse bomo storili, da bomo opravili z domaćimi močmi, ki niso tako drage in ki so že pri vseh naših dosedanjih opernih uprizoritvah priznane uspehe.»

«Kaj je z razmerjem med dramo in opereto oziroma opero? To vprašanje bi zanimalo predvsem tiste, ki zagovarjajo strogo umetnostno poslanstvo našega teatra.»

«Prav gotovo drži, da igrajo glasbene uprizoritve od časa sem, ko se je radi zmanjšane subvencije morala stalna opera ukiniti, nekako podrejeno vlogo. Pred dvema oziroma tremi leti je na primer igrala celo absolutno podrejeno vlogo. Menil sem, da bo mogoče privaditi publico samo drami; toda z nekim tihim plebiscitem se je naša gledališčna publika izrekla očitno za glasbene uprizoritve. Lahko mi verjamete, da s samo drama ne bi moglo gledališče niti repertoarno in niti finančno uspevati.»

«Po mestu krožijo gvorice o nekem drugem stalnem teatru v Mariboru.»

«Vem; pa ne verjamem, da bo kaj iz tega. Za drugi stalni teater ni dana možnost niti po gledališki uredbi, ker ne steje Maribor 100.000 prebivalcev. Sicer pa ni po mojem mnenju za to nobene starve potrebe. Dva zvočna filma imamo, ki prinašata malodane izključno nemške proizvode. Na drugi strani pa se tudi nemška gostovanja v našem gledališču niso obnesla, če izvzamemo slučaj gostovanja Hansi Niesejeve. In se takrat je našlo gledališče malodane samo naša stalna gledališčna publika.»

«Tudi se govorji, da nameravate letošnjo sezono preje zaključiti.»

«Dolgoletno izkušnje so me res privedle do sklepa, da bomo letošnjo sezono zaključili s prvim apriliom, ker so ostali meseci do rednega zaključka

Ljubljana

Regulacija Ljubljanske

Ljubljana, 11. sept.

Obrežni zidovi ob Ljubljani so zdaj končani ter zvezani vsepovsod ob strugi skozi mesto do št. peterskega mostu do zapornic izravnajo zdaj že bregove na obeh straneh. Veliko dela so že opravili. Ko bo vse to končano, bo ta del mesta, ki je bil dolga leta vprav zanemarjen, priskupnejši in tudi na pogled lepši. Oba bregova bo seveda zasejati s travo, potrebita pa bo tudi ureditev novih drevoredov na obeh straneh. Saj to svrbo je poleg hijgenskih razlogov tudi imela regulacijo Ljubljance, — da Ljubljana pridobi tudi na lepoti.

Da je Čevljarski most že popolnoma razprt, smo že pred dnevi poročali. Zdaj so odstranili tudi že leseni oder, ki so ga rabili pri podiranju. Na obeh straneh Ljubljance kopijojo zdaj jame za temeljne oporne zdode novega železobetonskega mostu. Delave stojijo časih do kolen v vodi in blatu, ko nakladojo blato na veline pločevinaste posode, katere potem dviga veliki žerjav na brog ter jih tam stresa. Na delu sta tudi dve motorni črpalki, ki črpata vodo delavcem izpod nog in iz globine. To delo gre seveda počasi od rok, ker voda vedno znova pritiska skozi blato in skozi ozko zagatno steno, ki še ni dovolj utrjena. V strugi je pripravljen tudi že težak železni bat, pritrjen na leseno ogrodje, ki bo začikal v mehkih tla močne pilote.

Pri tromostovju se bodo zdaj nadaljevala manjša dela, ki ne bodo toliko vidna, zato tudi napredovanja ne bo toliko opaziti, kakor doslej. Zdaj je zbetoniran tudi lev most, le pred Prešernom bo treba izdelati še opornike ter ploščo, ki bo vezala hodnik z novim mostom. Ob starem Franciškanskem mostu so že pričeli odstranjevanju staro železno ograjo ob desnem hodniku. Kakor znano, bodo vsi trije mostovi dobili novo, enotno ograjo. Delave odstranjujejo v ta namen tudi velike robne in starega mostu. Ob strani mostu so dalje pravljene betonske stopnjice, ki jih bodo v kratkem začeli polagati ob straneh novih mostov.

Ali smemo za mestno občino brezplačno deleti?

K našemu včerajšnjemu poročilu glede novoustanovljenega prostovoljnega gasilnega društva Ljubljana severni del, objavljamo še sledeče informacije:

Društvo ima danes 72 delujočih članov in je imelo do sedaj skupno 16 vaj, eno skupno s počasno četrtino 16. art. polka. Ustanovnih članov ima društvo nad 30, med njimi na prvem mestu ljubljanski.

Nastopi med drugim bivši svet. mojster črnec Jimy Lyggett

ljubljansko mestno branilnico. Ostali ustanovni člani so podjetniki in posestniki, torej mestni davkoplăcavalci. Poleg teh ima društvo nad 150 podpornih članov, ki so tudi večinoma vsi posestniki in davkoplăcavalci. Vsa podjetja in včetna posestniki seveda podjetja severnega dela mesta so društvo podpira z denarnimi podporami in tako potrdila potrebo obstoja društva. Podpora se naklonijo društvu tudi vse zavarovalnice in se s tem tudi te izjavile za društvo. 16. artillerijski polk, ki ima v tem okraju zelo veliko objektov, pa je z dovoljenjem divizijske oblasti stavil društvo na razpolago vso polkovno gasilsko orodje.

Vsi interesirani lastniki zgradb tega dela mesta so torej uvideli potrebo ustanovitve in obstoja društva, same mestno načelstvo ne more dovoliti, da bi društvo brezplačno smelo delovati v prid posestnikom, v prvi vrsti pa v prid občini, ki je odgovorna za požarno varnost svojih občanov.

Do danes še nismo čuli, da bi se dogodil sličen slučaj v kakih drugih občini.

Gornje društvo je ustavljeno na podlagi enotnih pravil, izdanih po JGZ. Kr. banska uprava je potrdila pravila društva že v mesecu marcu 1931, mestno načelstvo pa je še po preteklu 5 mesecov na urgenco odgovorilo, da društvo ne more dati pravico, da bi smelo v mesecu gasiti. Mestno načelstvo je bilo že v mesecu juniju obveščeno po društvu, da si je društvo nabavilo motorno brigalino, prevozni avto, cevi in delovne oblike. Zakaj pa mestno načelstvo že takrat ni obvestilo društvo, da mu ne more dati pravice gasenja? Ali se je mogoče menomena čakalo, da si društvo nabavi vse potrebno orodje?

Kakor smo informirani, bo društvo proti odloku mestnega načelstva vložilo ugovor na mestno upravo.

Prepričani smo, da g. župan dr. Puc pred izdajo odloka ni bil dovolj informiran, ker bi tega odloka sicer gotovo ne podpisal oziroma izdal.

Radovalni pa smo, kaj poreče k temu gasilski starosta g. Josip Turk, ki je s svojimi četami

vedno bil na uslužbo mestni občini in posebno pri odprtju spomenika kralju Petru ponovno dokazal, da se gasilstvo vedno rado odzove njegovemu pozivu. Tudi JGZ, ki ima v svojih pravilih širjenje gasilske ideje in ustanavljanje gasilnih društev, bo moral zavzeti svojo stoličo, in to že z ozirom na ljubljansko gasilsko župo, ki je že v mesecu januarju 1931 podala pismeno izjavo, da se strinja z ustanovitvijo društva Ljubljana — severni del.

Kaj bo danes

Jakopičev paviljon: Razstava umetnic. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva 1; mr. Bohinc, ded., Rimska c. 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41.

Ljudski kin Glinec. Ob 8 zvečer vefilm Legjonar št. 13-9-13.

Družba sv. Vincencija Pavelskega ima v nedeljo 13. sept. zjutraj ob sedmih sv. mašo v začetku za srečen izid prve njene počitniške akcije. Poleg Vincencijevih bratov, članice Elizabetine družbe in dobrotnikov so k temu zavhalnemu opravilu vladljivo vabljeni tudi starši otrok, ki so po družbi nem posredovanju bili deležni te počitniške akcije.

Moko in sladkor kupujejo. Te dni, pred razglasitvijo povišanja cen mok, je ljubljansko prebivalstvo zelo pridno kupovalo moko, boječ se da bo zvišanje cen večje, kakor pa je bilo in so si ljudje zato preskrbeli večje zaloge. No, kdor je kupil 100 ali še več kil mok, temu se je takrat že nekajliko spačla. Ljudje pa se boje, da se bo povišala tudi cena sladkorja in zato hitre z nakupom lega važnega živila. Specijske trgovine, ki so zadajo čase tožile o gospodarski krizi — čeprav se vprve v Ljubljani ni prav nič zmanjšal — so zadnje dni neenakomno oživele. V treh dneh so prodalo okoli 250.000 kg sladkorja. Kupčija pa bi še mnogo bolj, če bi mogle tudi uajširše imenočice kupovati na zalogu. Ali v mestu je največ takih, ki žive iz rok do ust in so brez ozira izročeni temu, kar prineseta jutrišnji dan.

Luckmanova hiša se je ponizala do sredne prvega nadstropja. Pri razdiranju te hiše lahko opazujemo kako velikanska množina stavbnega materiala požre samo ena sama srednje velika stavba. Pri graditvi stavb tega sicer ne opazimo, to pa zato ne, ker tam vedno sproti deževju potrebujejo opreko, stavbi les i. dr. Pri Luckmanovi hiši pa odlagajo vse material na trgu pred domom, ki je vse zadelan z velikanski kipi opeke, tramov in kipi zdrobilene malete. Odloženi material sega po svoji višini vsej dolžini trga nekako do sredne nadstropja in ko gre človek mimo kar zavrti vsega vrat, ker je vsega vredno vzdolj. Pripravljeno je vsega vrat, ker mora okrožiti urad izvršiti zavarovanje delavcev zaposlenih pri mlatincih in ostalih poljedelskih delavci, zaposleni pri mlatincih se zavarujejo skupno brez poimenovanih prijavitv sami proti nezgodam z letnim zasludem 6000 Din. Pripraviti je treba vse vrste poljedelskih strojev (natančneje na razglasni deski mestnega načelstva). — Ker mora okrožiti urad izvršiti zavarovanje delavcev zaposlenih pri mlatincih in ostalih poljedelskih strojev, zato se opozarjajo vse lastniki, da takoj pripravijo svoje stroje in štev

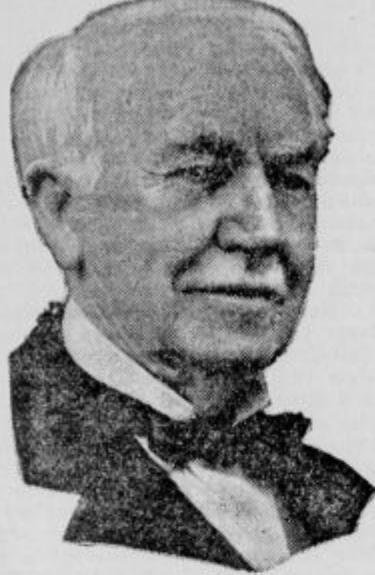

Skrivnosti vsemirja

Prof. Piccard o poletu v stratosfero - Nastajanje novih svetov in kozmično žarenje

Prof. Piccard, ki je z balonom prodrl v vsemirski prostor, podaja sedaj svoje izkušnje in ugotovitve v posebni knjigi, ki je izšla v augšburškem Literarnem institutu Haas in Grabherr.

Nameravali smo izvršiti, piše učenjak, ionizacijska merjenja plinov, ki so bili v stalni množini zaprti v posebnih posodah, tako imenovanih ionizacijskih celicah. Ta merjenja naj bi se vršila ves čas med dviganjem in spuščanjem v nepretrgani seriji. Žal pa smo mogli naša merjenja izvršiti le v velikih višinah med 15.000 in 16.000 metrov. Možnost

Edison. Stanje bolnega ameriškega iznajditelja je postal brezupno.

stika in kontrole je bila s tem izgubljena. Žal naši uspehi še niso definitivni. Objaviti jih moramo z vsemi mogočimi pridržki le kot kot začasna naznana. Proti vsem pričakovanjem smo našli v višini 16.000 metrov ionizacijo, ki se dozdeva znatno manjša nego ona, ki jo je našel Kohlörster v višini 9000 m.

Ako ta uspeh teoretično uporabimo, predemo do naslednjih sklepov:

1. Reakcije, ki nekje v vsemirju proizvajajo kozmično žarenje, ne spremljajo radioaktivne izpremembe, kakor jih poznamo na zemlji; kajti žarki gamma radio-aktivnih izprememb imajo zadostno prosojno moč, da vsaj deloma prodrijo plast 1 desetine atmosfere (100 gr cm^2). (Od žarkov gamma Ra-C-a prodre tako plast 1 odstotek). Če bi kozmično žarenje spremljali normalni žarki gamma, potem bi morala ionizacija pri dviganju na 16.000 metrov višine naraščati, a temu ni tako. S tem je dozdevno izpodbita tudi teorija, po kateri nastaja kozmično žarenje vsled razpadanja neznanih težkih elementov (transuranov).

2. Vira kozmičnega žarenja po vsej pričiki ni iskati v masivnih nebesnih telesih. Preje bo imelo svoj sedež v zelo na redko razdeljeni snovi, v vsemirskih oblakih, katerih površinska gostota ne dosega 100 gramov — kubikcentimetrov.

Dejansko, če bi kozmično žarenje nastalo v notranosti masivnega telesa, potem bi morallo pri prodiranju skozenj proizvajati svoje sekundarno žarenje. To sekundarno žarenje bi spremljalo primarno žarenje na vsem njegovem potu skozi vsemirje do našega planeta in bi ga absorbiralo še naše ozračje. Potem bi morallo biti sekundarno žarenje v najvišjih plasteh našega ozračja, tam, kjer je primarno žarenje še neoslabljeno, najmočnejše. Naraščanje sekundarnega žarenja med 16.000 in 9000 metrov, se da pojazni le tako, da proseva kozmično žarenje še brez sekundarnega žarenja v vrhne plasti ozračja. Ta hipoteza nam pojasnjuje, zakaj kozmično žarenje v vrhnih plasteh ozračja ne povzroča tollike ionizacije kakor v srednjih plasteh. V spodnjih plasteh je večji del primarnega žarenja absorbiran in zato nastaja le malo sekundarnega žarenja.

Citatelj bo vprašal: Kako nastane kozmično žarenje? Kakšne reakcije ga povzročajo? O tem nam more dati teoretična fizika nekaj pojasnil. Dejansko so atomarne izpremembe, ki jih na naši zemlji sicer še nikoli nismo opazovali, ki se pa dajo na papirju zelo lepo opisati. Tu je predvsem izprememba štirih vodikovih jeder v eno helijev jedro (ali dveh vodikovih molekul v en helijev molekul). Teoretični fizik more danes z gostostjo reči, da mora iz te reakcije, če se v resnici dogaja, izvirati določena množina energije. Ta energija mora zapustiti svoj vir v obliki trdega, prodirljivega žarenja. Znano nam je, da mora biti to žarenje mnogo prodirljivejše nego žarenje gamma (cenitve prihajajo približno do koeficienta 10).

Misliš si je pa mogoče še drugo reakcijo, ki bi proizvajala še mnogo prodirljivejše žarenja. To je združitev enega protona in enega elektrona ali enostavnejše povedano: Če se množine pozitivne in negativne elektrike, ki se nahajajo v enem vodikovem atomu, združijo, potem vodik atom preneha biti; vsa njegova poprej dobro lokalizirana masa izgine in nadomesti jo neka količina žareče energije, ki ubeži z brzino svetlobe. Lastnosti tega žarenja, posebno njegova velika trdost, prinašajo fiziku vest o dogodivši se katastrofi. Kakor vidimo, imajo tu opisana žarenja z opazovanimi kozmičnimi žarenji veliko podobnosti in se nam vsljuje sklep, da se navedene reakcije v vsemirju dejansko dogajajo in da so vir kozmičnega žarenja.

Sedaj je pa zanimivo, da slijilo po vsem tem uspehi naših opazovanj k hipotezi, da se

Laval na dopustu. Francoski ministrski predsednik Laval se mudi tačas na dopustu na svojem posestvu v Normandiji. Laval je straten lovec.

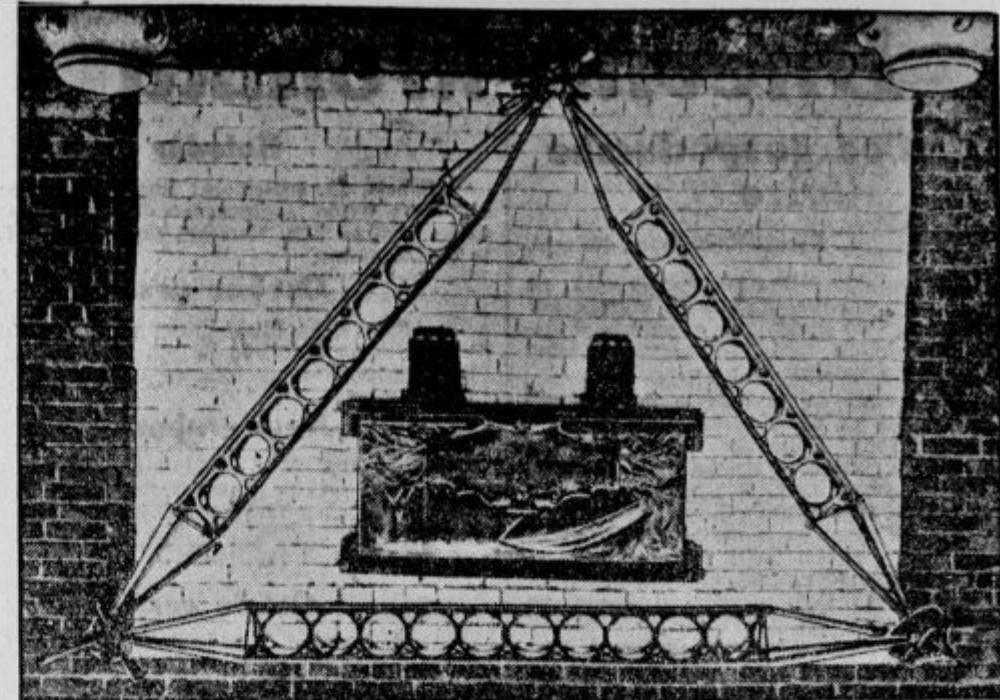
opisane izpremembe atomov ne morejo dogajati v trdih nebesnih telesih, marveč samo na krajih kjer je snov zelo na redko razdeljena, na oblakih, katerih ploskovna gostota ne dosega 100 gr cm^2 . (Ploskovna gostota kake tvorbe imenujemo maso, ki bi jo izreza iz nje cilinder s poprečnim prerezom 1 cm^2 , če bi prodrl skozenj.) Obstoje takih nežnih tvorv spada že nekaj časa med astronomiske hipoteze. Zvezdoslovci sodijo, da so to predhodniki velezvezd. Domnevati moremo ledaj, da se v teh nastajajočih svetovih še danes dogajajo atomarne izpremembe.

Nova pošiljalstev na Vražji otok

Te dni so vkrali na morju pred La Rochelle na poseben letniški parnik 350 obsojencev, ki jih prepelejo na Vražji otok. Vsakega kaznjenceva so tako, čim je stopil na krov, odgnali v celico v spodnjih prostorih, ki je ne bo zapustil prej nego na Vražjem otoku.

Velikanaka novedeni v Yorkshire (Anglija). Voda stoji meter visoko in je škoda ogromna.

Spominska plošča žravam orjaškega zrakoplova >R 101< v gozdu Beauvais na Francoškem. Zrakoplov je padel dne 5. okt. 1930 goreč na zemljo in je izgubilo življenje nad 50 oseb.

Belo pleme izumira?

Hitro padanje rojstev v Evropi in Ameriki

Od začetka sedanjega stoletja je začelo v Evropi in Ameriki število rojstev tako hitro in nevzdržno padati, da se v resnici zdi, da imajo prerokovanja modroslovev o »propadu Zapada« prav. Dasi umrljivost povsodi polagoma pada in se poprečna dolgost človeške življenja stalno dviga, bo vendar v prihodnjih desetletjih po vseh deželah Evrope in Amerike nastal položaj, ko rojstva ne bodo več krila števila smrti in se bo začelo neposredno izumiranje belega plemena.

Odkod to svetovno samomorilstvo? V marksističnih krogih se utemeljuje omejevanje rojstev z gospodarsko bedo. Toda resnica je, da se je začelo omejevanje rojstev v meščanskih krogih, in to v časih največjega prosvita. Tudi zgodovina priča, da so nastopali med narodi enaki pojavi v časih gmotnega obilja. Vsega tudi ni zakrivilo širjenje preprečevalnih izdelkov, ker sta se Francija in Švica, pa tudi prejšnja Ogrska že dosti preje oklenili »sistema dveh otrok«. Vsekakor beda in preprečevalna sredstva pospešujejo omejevanje rojstev, a glavnih vzrok je izpačena kultura: pojemanje vere in strahu božjega pa pohlep po lagodnem življenju, ki je topot zajel tudi ženo. Mnogo moških se sploh ne poroči, ženske si same služijo kruh in so samostojne; za otroka ni več mesta. Če pojde v tej smeri dalje s sedanjim brzino, bo do leta 2000. postal vprašanje obstanka belega plemena vprašanje vseh vprašanj. Da ta trditve ni bosa, potrjujejo naslednje številke:

V Franciji, ki je prva uvelia sistem dveh otrok, je odpadlo l. 1900. na vsak zakon po 29 otroka, l. 1929 l. 2.2. — V Nemčiji se je začelo padanje rojstev znatno kasneje, zato je pa s strahovito naglico napredovalo in je danes število rojstev že razmeroma niže nego v Franciji. L. 1900. je odpadlo v Nemčiji na posamezen zakon po 4.4 otroka, 1929. leta pa samo še 1.9. Če pojde tako naprej, bo padlo število Nemčev do l. 1975. od sedanjih 65 milijonov na 50 milijonov duš. — Italija je kljub vsem protiodredbam fašističnega režima nastopila poti, kakor ostale evropske države: leta 1900. je prišlo na vsak zakon 4.5 otroka, leta 1929. pa samo 3.2 otroka. — Anglija je že zgradil sledila Franciji; l. 1900. je odpadlo na vsak zakon povprečno 3.7 otroka, 1929. l. 2.06. V Združenih državah padajo rojstva rapidno: leta 1900. je prišlo povprečno na vsak zakon

še po 4.5 otroka, l. 1929. pa samo še 2.15. — Markistična Rusija zvesto drugu kapitalističnim državam v omejevanju rojstev: l. 1900. je odpadlo povprečno na vsak zakon v Rusiji še po 5.4 otroka, l. 1929. samo še 3.1. In Rusiji se ni bati preobljudenja in sovjetski režim bi moral znati poskrbeti kruhu za proletarski zarod!

Vse drugačne številke kaže Azijo. Po uradnih cenitvah se je rodilo l. 1925. v Indiji po 33.7 otroka na vsakih 1000 prebivalcev, v Evropi pa v istem času še 22 otrok na vsakih 1000 prebivalcev. — Na Japonskem je ostalo število rojstev od l. 1900. do 1929. na isti višini, to je povprečno po 4 otroci na vsak zakon.

Waldorf Astoria Hotel v Newyorku, največji hotel na svetu, ki ga izroča prometu dne 1. oktobra letos. Hotel ima 47 nadstropij. Vrt zavzema 18. in 19. nadstropje in ga krog v krog obdaja orjaška odprtka terasa. Z vrha obenj stolpov se gostom odpira pogled na ves New York.

Ortiz Rubio, mehiški državni predsednik. Mekhiha pristopi D. N.

Zemsko priznanje večnim zaslugam

Italijanska vlada je odlikovala redovnico Don Bosca s. Modesto Ravassa, ki že 30 let streže gobavecem v južnoameriškem leprozoriu Contraktion. Leta 1906. je bila s. Modesta sama obolela za gobami, se morala ločiti iz redovne družine in umakniti v hospic poleg lazareta. Ni pa nehala streči gobavim. Leta 1916. se je pridružila s. Modesti v hospicu bivša njena prednica v lazaretu, s. Terenza Rota, ki je prav tako obolela za gobami. Malo let nato sta dobili mučenici še tretjo tovarišico — s. Dominiko Barbero. Ko so bili le-to opozorili, da se mora ločiti iz redovne družine, je šla v domačo kapelo, zapela zahvalno pesem, nato pa odšla v hospic k boljšima sestraram.

Dopust za konje

Moskovska >Izvestja< poročajo iz Sare, da v tamkajšnjih kolhozih vpreža živila silno propada. Živali tako slabo krmijo in preobremenjujejo z delom, da konji cepajo mrvi; po glavnem delu na polju je do 15% konj neuporabnih za nadaljnje delo. Sedaj je zveza kolhozov izdala ostre odredbe za ravnanje z vprežno živilo. Kdor z živilo ne ravna lepo, se mora takoj odpustiti; izčrpanim konjem morajo postopno dati dopust: najmanj teden dni jih morajo pustiti na paši brez vsakega dela. Dopusta postane deležnih 10–15 odstotkov konj.

Zračni promet čez Saharo

Francoska vlada je oddala dela za napravo letališč in radiotelegrafskih postaj za reden zračni promet čez Saharo.

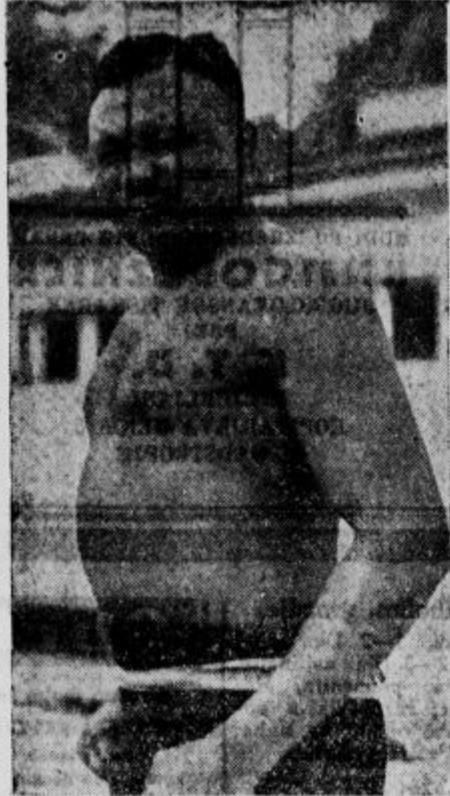

>Ti — to ti je bil čudovit deklič! Ali si jo videl?<

Jimy Liggett v Ljubljani

Zanimanje za nastop bivšega svetovnega mojstra v Ljubljani je ogromno. Radi tega je naš sportni referent posetil mojstra, da izve nekaj podatkov iz njegove preteklosti. Crnec Liggett je bil rojen v Philadeliji in je star 31 let. Je zelo izobrazen in ima celo univerzitetno izobrazbo. Govori perfektno poleg materinščine še angleško, francosko in nemško. O njegovi boksarski karijeri ne pripoveduje ravno rad. Možak je skromen.

V ringu je prvič nastopil l. 1918 in sicer v

čiji. Samo njegova je zasluga, da je boksarski sport v Nemčiji na taki višini. Najboljšim mojstrom Nemčije kakor Kurtu Prenzel, Hansu Breitenstädterju in pa poznejšemu svetovnemu mojstru Schmelingu je bil učitelj. V letu 1926 je prvkrat nastopil v Kölnu proti Schmelingu, takratnemu nemškemu mojstru. V prvi borbi je bil radi nizkega udarca diskvalificiran. Par mesecev pozneje sta se zopet srečala v Berlinu, in to pot se je borba končala po 10 rundah neodločeno. Po tej borbi je pa prevzel trening Schmelinga in ga pripravljal za borbo za svetovno mojsterstvo. Naučil ga je amerikanski stil, ki se od evropskega zelo razlikuje. Amerikanski način boksanja temelji predvsem na močnih in energičnih udarcih. Teknico močnega udarjanja je pa Schmeling brezpogojno rabil, tako se je hotel uspešno boriti za naslov svetovnega mojstra. Zato lahko rečemo, da je Liggettova zasluga, da je postal Schmelling svetovni mojster, kar tudi, da je boksanje v Nemčiji tako močno razvito.

O svojih nasprotnikih ravno tako ne govori rad. Vendar je povedal, da je dosedel nastopil 250 krat. Izgubil je samo pet bojev, 7–8 krat je boksal neodločeno, vse ostale borbe je pa odločil v svojo korist. Od teh je »samo« 60krat zmagal z k. o. Njegovi trenerji so bili Sam Langford in Hang Guffin, oba črnca in slavnici boksarja. Proti znanim mojstrom, ki imajo svetovni sloves, je dostikrat nastopil in seveda največkrat zmagal. Njegov največji nasprotnik je bil Battling Siki. Vendar je borba z njim končala neodločeno, kar je vzbudilo takrat veliko senzacijo. Mojstre, kakor Spalla, Czerveny, von Geher, je pa gladko premagal.

Od sedanjih mojstrov, pravi, da je Schmeling najboljši bokser sveta. He brez konkurenčne, kajti njegovo glavno rožje je silna vzdržnost. O Dempsey-u, ki se vrača zopet v ring, pravi, da nima nobenih izgledov, za Carnero je pa rekel, da ni nobena posebnost. He sicer kolos in silno močan, toda za dobrega boksarja mu manjka predvsem gibčnost. Tudi o Scharkay-u in Strublingu pravi, da so sicer dobri boksarji, toda za Schmellingom veliko zaostajajo. Franco Charpentier je bil pa od vseh boksarjev najboljši tehničar.

Liggett sam je še danes v dobri kondiciji. Toda za borbo za svetovno mojsterstvo ni več, ker mu manjka tista mladostna častihlehnost. Vzdrži pa še danes z lakkoto borbo 20. rund. Na vprašanje, po kaj je prišel v Jugoslavijo, je odgovoril, da ga vodijo tisti nameni kot takrat, ko je prišel v Nemčijo. V tako zdravem narodu je skrit še maršikateri bokser, ki lahko postane mojster. Radi tega priedi tudi v Ljubljani propaganden nastop, da pokaže našemu občinstvu, kaj je pravzaprav boksarski sport. Namerava ostati v naši državi, kjer bo treniral naše mojstre in poskrbel za naračaj. Od našega občinstva pa mnogo zavisi, ali bo kedaj izsel iz našega naroda tak mojster, kakor je Schmeling.

Celjski sport v nedeljo. Za nogometno prvenstvo v podvezni ligi se vrši v nedeljo 13. t. m. prva borba med SK Svobodo iz Ljubljane in Atletik SK iz Celja na igrišču Atletikov pri Skalni kleti. Tekma se prične ob pol 3 popoldne. Za vodstvo tekme je delegiral LNP g. Ochsa.

Novo mesto

Za žrtev na Bazovici in pokojnega Gortana se vrši v kapiteljski cerkvi v nedeljo 13. t. m. sv. inaša. Vabiljeni so vsi člani društva »Soča«, kakor tudi ostalo občinstvo.

Kranj

Velike pozor! V občinski pisarni prično te dni s sestavljanjem volilnih imenikov. Zato se pozivajo vsi oni moški, ki so prišli pred 6 meseci v Kranj, da se v svrbo vpisa v volilni imenik zglašuje čimprej v dopoldanskih urah v občinski pisarni. Zglasiti se morajo vsi oni, ki so dopolnili 21 leta starosti, ki bivajo najmanj 6 mesecev v Kranju in kdor ni bil obsojen na zapor daljši od 1 leta. Občinska pisarna bo iz tega vzroka do časa izgotovitve in sestave volilnih imenikov popoldne za stranke zaprta.

To pot se pa Kranj ni odrezal. Kot znano, se je med drugimi mestami tudi Kranj udeležil prvak minule tujsko-prometne razstave. — S kratkimi besedami povedano, ni Kranj nudil skoro ničesar, kar je imelo za posledico zelo veliko neznamenje od strani gledajočega občinstva — saj je bil prostor skorod vedno prazen — vendar pa je to neznamenje pri tujcih kot Kranjčanih izveneno v zgrajenju. Res je, da označena razstava ni bila kulturno-zgodovinskega značaja, iz tujsko-prometnega ridika pa Kranj nima kaj pokazati, vendar bi kljub temu ob intenzivnem zanimanju merodajnih faktorjev razstava lahko boljše izpadla. Pravijo, da jo bil nalašč v to izvoljeni odsek premalo priden in da se je še zadnji tened začelo z delom. Pa drugi boljše!

Kanalizacijska mreža. V letošnjem poletju je občina še kar nekam marljivo in hvalevredno poselala kanalizacijsko mrežo. Delo se še nadaljuje. Novi kanal se napravili ob Kokrski cesti od Markičeve vile mimo Adamčeve in Kokllove vile napred do Zolarije. Tu se en kanal cepi pravokotno na označenega in gre med Bekštom in Kernom. Kanal od Zolarije navzdol mimo Šavnikove prislane je pa še v delu in bo izpeljan pod občinsko tehniko.

Novo pekarstvo je olvori v poslopu hotela »Stara pošta« Bohorici Franc, bivši najemnik pri Čadežu. S pekarjam smo v Kranju dobro založeni, ker pa je veliko delavstva, je promet klub temu sorazmerno dober.

Podlajra... Kranjski zobozdravnik g. dr. St. De Gleria gradi na svojem vrtu poleg tovarne Semperito lepo vilo. Hrš je seveda po regulacijskem načrtu umaknjen z dosedanjim cestnim številom ob cesti se pa nahaja kovačnica, katero je do nedavno uporabljal in imel v najemcu kovač Gabrijel. Za časa zidave so v kovačnici hranili orodje in material. Sedaj pa jo je doletela usoda, da jo bodo podrli, ker mora stran. Vila bo s tem imela odprt pogled na cesto.

Cirkus Fischer dospel. Iz monotone vsakdanosti je Kranjčane v šetrek iztirila novica, da je dospel cirkus Fischer kot že pretekli tened napovedana senzacija. Res so začeli vzeliti potreben inventar in zverine, sloni so pa lepo defilirali skozi mesto. Proti večeru, ko so postavljali cirkus in pa zvezek ob prvi predstavi se je trlo polno ljudi. Treba je reči, da zanimivost obstaja v menažeriji, katero ima cirkus Fischer precej dobro zastopano. Predstave se vrše zvezek, ob nedeljah pa tudi popoldne.

Pridobivate novih naročnikov!

Savinjska dolina: V teku zadnjih 14 dni je bilo prav živahnvo trgovanje z našim letošnjim pridelkom. Začetkom se je plačevalo po 8 do 10 Din za kilogram, zaradi obilnega povpraševanja in slab ponudbe pa so se cene kmalu dvignile na 11 Din za kilogram, potem zopet oslabile na 10.50 za kilogram, pa se zadnji čas zaradi izredno živahnega povpraševanja zopet dvignile in uvrstile. Zadnje dni se plačuje za prav dobro blago po 11.50 do 12.50, za srednje po 10.50 do 11.50 Din in za slabše blago po 9.50 do 10.50 Din za kilogram. Zaključna tendenca je čvrsta. Večina letošnjega pridelka se značuje, ker je zanimanje za pristni savinjski hmelj na svetovnem tržišču zelo živahnino. Do sedaj je iz prve roke že prodano nad 70% letošnjega pridelka.

Vojvodina: Obiranje hmelja bo skoraj končano. Na tržišču ni zaenkrat nobene sprememb in je prometa zelo malo, ker hmeljarji z gotovostjo računajo, da se bodo cene, vsaj za gladko-zeleno blago, še dvignite.

Cim bolj se bliža obiranje tudi v ostalih okoliših svojem koncu, tembolj se celoten položaj jasni. Svetovni pridelki bo namreč, kakor vse izgleda, prav znatno manjši, kakor se je pričakovalo, ker bo zelo mnogo hmelja ostalo neobranjenega. Celo v nasadih, ki so obetali obilen in prvorosten pridelek, je zadnji čas hmelj porjavel, trajno dejavno vreme tekom obiranja pa povzroča, da celo zelen hmelj med ali po obiranju porjavi. Gladko-zelenega hmelja, ki se zadnja leta splošno zahteva, je in bo letos izredno malo, zato pa se kupuje povsod, kjer se dobri, in plačuje po sicer nepravilen cenah. Vsaka kalkulacija, če, koliko in dokle se bodo cene še dvignite, je izključena, ker se celo razmeroma dobro Zateško blago prodaja izredno poceni in se v Nemčiji kljub silni uporabi domačega hmelja in tako glede množine kakor tudi glede kakovosti pridelka zelo slab letini cene moreno dvigniti. Ti dve zelo važni okolnosti delata položaj jasno negotov. Vsekakor pa izgleda, da je narava sama posegla vmes in začela reševati hmeljsko krizo. (Slov. hmeljar.)

Stanje Narodne banke

Iz pravkar objavljenega izkaza Narodne banke za 8. september je v primeru z izkazom dne 31. avgusta razvidno, da se je zlati zaklad banke povečal za 0.3 milij., devizni zaklad pa se je zmanjšal za 36.3 milij. Din na 570.4 milij. Tako znaša sedaj podloga 2.118.4 milij (2.154.4 milij). Devize, ki ne pridejo v podlogo, so se zmanjšale za 49.9 na 200 milij. Med posojili je ekskont zmanjšan za 8.9, lombard pa povečan za 37.2 milij. na izredno višino 271.8 milij. Med pasivi je obtok bankovec radi potreb ultima za gospodarstvo narastel za 87.6 na 5.071.2 milij. Drž. terjatve so se povečale za 14.3 na 42.7, žiroračuni za 9.5 na 362.3, dočim so drugi računi padli (državna gospodarska podjetja) za 135.7 na 130.1 milij. Obveznosti z rokom so ponovno naraste na 14.4 na 717.6 milij. Skupno je znašal obtok z obveznostmi vred 5.066.4 (5.630.4). Kritie se je zmanjšalo od 38.26% na 37.78%, istočasno pa je zlati kritje naraste na 27.43 na 27.55%.

GOSPODARSKA LITERATURA

Vzroki našega siromaštva, poti ter sredstva za izhod iz krize. Pod tem naslovom je izšla brošura knjiga znanega kmetijskega publicista dipl. agr. A. J. am lika (Ljubljana, Gospodarska ulica 15), katere vsebina je zelo zanimiva. V svojih agrarno-političnih in narodno-gospodarskih razmotrovanjih pisatelj analizira bistvo našega kmetijskega obrata, stanje in vzroke naše zaostalosti, našega siromaštva, beg z grude, izseljevanja itd. Prinaša tudi knjigovodstveno-računske podatke o slabih rentabilnosti (nerentabilnosti) našega kmetijskega gospodarstva. Dalje ob navedbi praktičnih primerov obravnavna vprašanja konjunkture, organizacije izvodnje in vnovčevanja, potem potrebu prilagodenja proizvodnje tržnim razmeram in zahtevam (potreba obdelovanja, tipiziranja), o reklami v kmetijstvu itd. Pisce zlasti ugotavlja, da naše kmetijstvo boleha vsled dveh kriz, t. j. zaradi splošne svetovne gospodarske krize in zaradi še posebne naše agrarne krize ali prav za prav zaradi konkurenčne nesposobnosti našega kmetijstva, kar ima v posledici občutiti vse narod. Pravi, da bo minula svetovna kriza, nam naša agrarna kriza še vedno ostane in siromašenja ne bo konec, dokler ne odpravimo »navajanih nedostalkov in ne krename po nasvetovanih potih. Navaja tudi, da smo pri nas gospodarsko premalo raziskani, in je težko gotove stvari ugotavljati. Vendar pa se je on eden prvih lotil Študiju in razčlenja mnogih zamotnih vprašanj, za kar mu moramo biti hvaležni. Vsak kmetovalec pa bi knjigo moral ponovno čitati. Cena knjige s poštnino vred znaša 40 Din.

Raspodajanje. V petek zvezčer se je pri Gremiju trgovcem v Ljubljani vršil sestanek trgovcev z manufakuro-detajlistov, ki so razpravljali predvsem o položaju v svoji stroki. Zlasti občutno konkurenco tvorijo sedaj nadrobni manufakturisti trgovci in številne razprodaje, ki so sicer od oblastev dovoljene, pa vseeno jih je vedno več. Sklenjeno je bilo, da se podvzame vse potrebno, da se razprodaje ne bi dovoljevale v takem številu kot doslej.

Borza

Dne 11. septembra.

Denar

Ljubljana. Amsterdam 2282.82–2289.66, Bruselj 787.25–789.61, Curih 1104.15–1107.45, Dunaj 795.75–798.15, London 275.10–275.92, Newyork 5651.87–5668.87, Pariz 221.99–222.65, Praga 167.72–168.22, Trst 296.12–297.02.

Zagreb. Amsterdam 2282.82–2289.66, Dunaj 795.75–798.15, London 275.10–275.92, Milan 296.12–297.02, Newyork 5651.87–5668.87, ček 366.87–5679.87, Pariz 221.99–222.65, Praga 167.72–168.22, Curih 1104.15–1107.45.

Belgrad. Amsterdam 2282.82–2289.66, Bruselj 787.25–789.61, Curih 1104.16–1107.45, Dunaj 795.75–798.15, London 275.10–275.92, Newyork 5651.87–5668.87, Pariz 221.99–222.65, Praga 167.72–168.22, Trst 296.12–297.02.

Skupni promet brez kompenzacij 5.4 milij. Curih, Belgrad 9.05, Pariz 20.1025, London 24.9175, Newyork 512.87, Bruselj 71.40, Milan 26.82, Madrid 46.40, Amsterdam 206.80, Berlin 119.45, Dunaj 72.08, Stockholm 137.25, Oslo 137.10, Kopenhagen 137.10, Sofija 3.71, Praga 15.1875, Varšava 57.45, Atene 6.64, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.0575, Helsingors 12.90.

Cena kmetov. Cenovnik brez kompenzacij 5.4 milij.

Cena kmetov. Cen

